

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการ
ด้านงานจัดดำเนินการทั่วไป งานผลิต งานบริการและงานพัฒนา ของศูนย์วิชาการจังหวัด สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 ในปีการศึกษา 2537
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริการ
วิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งได้แก่ เลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัด หัวหน้างานผลิต
หัวหน้างานบริการ หัวหน้างานพัฒนา และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนการสอน
6 กลุ่มประสบการณ์ จำนวน 7 ศูนย์ รวม 70 คน จำนวนที่สัมภาษณ์จริง 70 คน คิดเป็นร้อยละ
100.00 ใช้แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และปลายเปิด เก็บข้อมูลจาก
กลุ่มผู้รับบริการจากศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งได้แก่ หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชา
การประจำศูนย์ จำนวนที่ส่งไป 150 ฉบับ ได้รับคืนมา 134 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.33 และ
ใช้แบบศึกษาเอกสาร เพื่อวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 2 รายการ ได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2537 และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2537 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล
จากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และค่าร้อยละ
ข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอ
ข้อมูลทั้งหมดในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัดและกลุ่ม
ผู้รับบริการจากศูนย์วิชาการจังหวัด

1. สถานภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด

1.1 เลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัดทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งเลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัดระหว่าง 3-5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 หัวหน้างานผลิต ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหัวหน้างานผลิตระหว่าง 6-10 ปี และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.3 หัวหน้างานบริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูช่วยราชการในศูนย์วิชาการจังหวัด มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหัวหน้างานบริการระหว่าง 6-10 ปี และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.4 หัวหน้างานพัฒนา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์ โดยมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหัวหน้างานพัฒนาระหว่าง 3-5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.5 ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ 6 กลุ่มประสบการณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบระหว่าง 6-10 ปี และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. สถานภาพของกลุ่มผู้รับบริการจากศูนย์วิชาการจังหวัด

2.1 หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ระหว่าง 6-10 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.2 ครูวิชาการประจำศูนย์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 41

ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งครูวิชาการ ประจำศูนย์ระหว่าง 6-10 ปี ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 ปีการศึกษา 2537

1. งานจัดดำเนินการทั่วไป

ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ปฏิบัติงานธุรการ โดยหัวหน้างานแต่ละงานและเลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัด มีการจัดทำ การเก็บรักษา การจัดระบบการจัดเก็บ และการรับส่งลงทะเบียนหนังสือราชการ ระบบการจัดเก็บหนังสือราชการของศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่มีการจัดใส่แฟ้มแล้วแยกตามประเภทของหนังสือ โดยมีผู้รับผิดชอบแต่ละงานจัดเก็บ การรักษาความปลอดภัยในอาคารสถานที่ของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าใช้วิธีการจัดเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนจัดเป็นเวรรักษาการณ์ ส่วนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานทะเบียนและรายงาน พบว่ามีการจัดทำสถิติข้อมูลที่เป็นต่อการปฏิบัติงาน การนำเสนอข้อมูลเพื่อเผยแพร่และการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การนำเสนอสถิติข้อมูล สารสนเทศเพื่อเผยแพร่ศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ และจัดทำเป็นแผนภูมิแผนภาพติดผนัง สำหรับวิธีการจัดระบบข้อมูล สารสนเทศที่เป็นต่อการปฏิบัติงาน พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีการตรวจสอบความถูกต้อง เป็นปัจจุบันของข้อมูล จำแนกข้อมูลเป็นรายกลุ่ม โรงเรียน และจัดตามประเภทของข้อมูล วิธีการประชาสัมพันธ์ ให้กับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนทราบบ พบว่ามีการแจ้งในที่ประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดส่งหนังสือราชการและจัดทำเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

งานประสานงานของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าใช้วิธีการติดต่ออย่างไม่เป็นพิธีการ โดยมีการจัดทำแผนผังหรือโครงสร้างของงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัด และวิธีการประสานงานเรื่อง การผลิต การบริการ การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการพัฒนาการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งลักษณะการประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีการประสานงานโดยผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และประสาน

งานโดยตรงกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน การประสานงานพบว่า ใช้หนังสือราชการและชี้แจงในที่ประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยประสานงานในเรื่อง การจัดส่งเอกสาร วัสดุ ครุภัณฑ์ การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรช่วยงาน ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามความจำเป็นและตามที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจัดกิจกรรม

งานวางแผนของศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่ มีขั้นตอน คือการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดแผนงาน/โครงการ และการกำหนดแนวทางการกำกับดูแล แผนงาน โครงการ โดยผู้รับผิดชอบในการวางแผน ส่วนใหญ่ คือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและเลขาธิการศูนย์วิชาการจังหวัด การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการส่วนใหญ่ วิเคราะห์จากข้อมูลและสารสนเทศ และการประชุมสัมมนา เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการ ศูนย์วิชาการจังหวัดทั้งหมดมีแผนปฏิบัติการประจำปี ลักษณะการจัดทำแผนส่วนใหญ่จัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ ซึ่งแผนงาน/โครงการจะมีลักษณะเป็น โครงการต่อเนื่อง เป็นโครงการใหม่ และเป็นโครงการพิเศษของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

งานประสานโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พบว่า ขั้นตอนจัดทำแนวปฏิบัติในการประสานโครงการต่าง ๆ โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการของศูนย์วิชาการจังหวัด จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและกำหนดวิธีการ สื่อ เครื่องมือระยะเวลา สถานที่ในการปฏิบัติงาน ผู้กำหนดแนวปฏิบัติในการประสานโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนใหญ่ คือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด

งานประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่ ประเมินสรุปผลประจำปีงบประมาณ ผู้ประเมิน คือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด ขั้นตอนในการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล/สรุปผล และการรายงานผลการประเมิน ประโยชน์ที่ได้จากการนำผลการประเมินไปใช้ พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน ใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานในปีต่อไป และเป็นข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา การประเมินผลการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ ผู้ประเมิน คือคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ประโยชน์ที่ได้จากการนำผลการประเมินศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่นำไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงานและ

นี้เทศติดตามผลการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนขั้นตอนดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปราย/สรุปผล/จัดทำข้อเสนอแนะ และบันทึกทำเอกสาร รายงาน และเผยแพร่ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2537 โดยลักษณะการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่จัดทำเป็นรูปเล่มเอกสารรายงานผล ซึ่งผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า ดำเนินงานได้ตามเป้าหมายทุกโครงการ

2. งานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัด

งานวางแผนการผลิตสื่อการเรียนการสอนศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีขั้นตอนในการปฏิบัติ คือ ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอน กำหนดโครงการการผลิตสื่อการเรียนการสอน และกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายการผลิตสื่อการเรียนการสอน และส่วนใหญ่คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่รับผิดชอบแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เป็นผู้รับผิดชอบการวางแผนการผลิตวิธีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ เพื่อวางแผนการผลิตสื่อการเรียนการสอนพบว่าวิเคราะห์จากสถิติข้อมูลผลการเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์และการประชุมสัมมนา เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการการผลิตสื่อ ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การผลิต การใช้สื่อ และกำหนดตามปัญหาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัด โครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและเป็นการริเริ่มพัฒนาทดลองหรือวิจัยขั้นตอนการควบคุม ติดตามผลการผลิตสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ มีการมอบหมายหรือกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนและมีการนิเทศติดตามผลเป็นระยะ ๆ

งานจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนต้นแบบ วิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนพบว่า ส่วนใหญ่ขอรับบริจาคจากหน่วยงานสถาบันหรือแหล่งบริการสื่อการเรียนการสอน และการจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ สำหรับหน่วยงาน สถาบัน หรือแหล่งบริการ

สื่อที่ได้ในการจัดหาเพื่อเพิ่มปริมาณ สื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ ได้จากหน่วยงานราชการใน
จังหวัด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มโรงเรียน
โรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและโรงพยาบาล ส่วนเงินงบประมาณที่ได้ในการจัดซื้อสื่อ
การเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ ได้จากเงินค่าวัสดุที่ศูนย์วิชาการจังหวัดได้รับจัดสรรจากทาง
ราชการ และเงินงบประมาณโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ขั้นตอนการผลิตสื่อการเรียน
การสอนพบว่า มีการผลิตสื่อต้นแบบ มีการสำรวจความต้องการการใช้สื่อของ โรงเรียนในสังกัด
การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายในการผลิต วางแผนการผลิตและทดลองใช้ หลักการในการผลิต
สื่อการเรียนการสอน คือ สอนต่อบทเรียนหรือกลุ่มประสบการณ์ที่มีปัญหาในการสอน และสอดคล้อง
กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาการสอนจำนวนสื่อที่ผลิตต่อปีพบว่า ส่วนใหญ่ ผลิตได้ 5-8 รายการ
การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดประกวด
สื่อการเรียนการสอน และจัดให้มีการแก้ไขปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ผู้ที่ประเมิน
คุณภาพสื่อการเรียนการสอน ที่ผลิตและพัฒนาขึ้น ส่วนใหญ่ประเมินโดยคณะทำงาน การผลิตสื่อ
การเรียนการสอน ครูผู้สอนและผู้เรียน แผนงาน/โครงการ เกี่ยวกับการจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อ
การเรียนการสอนในงบประมาณ 2537 พบว่า มีแผนงาน/โครงการลักษณะชื่อของโครงการ
ส่วนใหญ่ได้แก่ โครงการจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร 2521 โครงการผลิตสื่อการเรียน
การสอนต้นแบบ โครงการพัฒนาและการใช้สื่อการเรียนการสอน และโครงการประกวดสื่อ
การเรียนการสอนดีเด่น ผลการดำเนินงาน พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีโครงการ ดังกล่าว
ดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

งานบำรุงรักษา และซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือ ศูนย์วิชาการ
จังหวัดส่วนใหญ่มีการจัดทำทะเบียนสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือแยกตามระบบสารสนเทศสื่อการเรียน
การสอนของ โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา มีการจัดระบบการเก็บรักษาที่สะดวก
และปลอดภัย มีการทำความสะอาดสื่อ/เครื่องมือ ทุกประเภท จัดทำคู่มือหรือเอกสารแนะนำวิธี
การใช้และการบำรุงรักษาประกอบสื่อ เครื่องมือแต่ละรายการ และการจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ
ดูแลรักษา ส่วนการซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์และเครื่องมือของศูนย์วิชาการจังหวัด

พบว่าส่วนใหญ่มีการซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือที่ชำรุดอยู่เสมอ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ซ่อมแซมประจำศูนย์วิชาการจังหวัด และจัดจ้างเพื่อซ่อมแซมตามระเบียบที่ทางราชการกำหนด

3. งานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัด

งานจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือ พบว่ามีขั้นตอนการปฏิบัติ โดยการลงทะเบียน จัดเก็บสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือ การกำหนดเลขเรียกสื่อและลงเลขกำกับ และ จัดหมวดหมู่ตามระบบสารสนเทศสื่อการเรียนการสอน ในศูนย์วิชาการตามโครงการพัฒนาคุณภาพ การประถมศึกษา สถานที่ในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เป็นห้องอยู่รวมกับการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ พบว่ามีคณะทำงาน ซึ่ง ได้แก่ หัวหน้างานผลิต หัวหน้างานบริการ และหัวหน้างานพัฒนาเป็น ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บ ขั้นตอนการจัดเก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์และ เครื่องมือ พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดหมวดหมู่ การลงทะเบียน การกำหนดเลขเรียกสื่อ และการ จัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ เพื่อการบริการ สำหรับแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือประจำปีงบประมาณ 2537 พบว่าศูนย์วิชาการทุกแห่งมีโครงการ โดย ลักษณะชื่อของ โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสื่อการเรียนการสอนใน ศูนย์วิชาการ ผลการดำเนินงาน พบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดทั้งหมดดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

งานห้องสมุดสื่อ พบว่า ลักษณะการจัดห้องสมุดสื่อของศูนย์วิชาการ จังหวัดส่วนใหญ่ จัดเป็นห้องเอกเทศและจัดเป็นมุมใดมุมหนึ่งในห้องศูนย์วิชาการ การจัดหาหนังสือ และสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุดสื่อ ส่วนใหญ่ หน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ จัดส่งให้และศูนย์ วิชาการจังหวัดผลิตขึ้นเอง โดยผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานห้องสมุดสื่อ ส่วนใหญ่ เป็นครูช่วย ราชการที่ได้รับมอบหมาย การให้บริการของห้องสมุดสื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ มีการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติการให้บริการ โดยการ จัดเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ประจำห้องสมุดสื่อให้บริการ ซึ่งผู้ มาใช้บริการห้องสมุดสื่อศูนย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ บุคลากรภายในสำนักงานการศึกษา จังหวัด บุคลากรของสำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และครู-อาจารย์โรงเรียน ในสังกัด สำหรับแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับห้องสมุดสื่อของศูนย์วิชาการ พบว่า ศูนย์วิชาการ ทุกแห่งมีแผนงาน/โครงการ โดยลักษณะชื่อของ โครงการ ได้แก่ โครงการจัดมุมหนังสือและห้อง

สมุดโรงเรียน และโครงการประกวดห้องสมุดสื่อ ผลการดำเนินงาน พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัด
ทั้งหมดดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

งานให้บริการแก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
พบว่าส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบการให้บริการ คือศึกษานิเทศก์ฝ่ายบริการทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่
ที่ได้รับมอบหมาย โดยรูปแบบการให้บริการ มีการให้บริการประจำที่และการให้บริการนอกสถานที่
กิจกรรมให้บริการประจำที่ได้แก่ การบริการให้ยืมสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ การให้คำปรึกษาทาง
ด้านศูนย์วิชาการแก่กลุ่มโรงเรียน การส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม การผลิตและพัฒนา
สื่อการเรียนการสอน การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ การผลิตและพัฒนาสื่อต้นแบบ ขั้นตอนการให้
บริการตามกิจกรรมที่จัด ส่วนใหญ่มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการให้บริการ จัดทำระเบียบในการ
ให้บริการ แจกจ่ายละเอียดกิจกรรมการให้บริการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแบบฟอร์ม
ที่จำเป็นในการให้บริการ จัดทำสถิติการให้บริการและจัดทำรายงานการให้บริการ ผู้มาใช้
บริการที่ศูนย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ บุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ และบุคลากรจากโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ ไปใช้บริการที่ศูนย์วิชาการ
จังหวัด ใช้บริการในเรื่องการยืมสื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์ และการถ่ายเทปเสียง การให้
บริการ พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ให้บริการสะดวก และรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ให้บริการ มี
เพียงพอโดยลักษณะการปฏิบัติงาน มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงาน การต้อนรับพบว่าส่วนใหญ่ให้การ
ต้อนรับเป็นกันเอง และทักทายเป็นอย่างดีพร้อมให้คำแนะนำ การให้บริการนอกสถานที่ กิจกรรม
การให้บริการพบว่าส่วนใหญ่ คือ การให้บริการเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการนิเทศติดตาม
ผลหรือการประเมินผลงานทางวิชาการ การให้ความรู้ การผลิต การใช้สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือ
แก่ครู การจัดวิทยากรให้ความรู้เมื่อกลุ่มโรงเรียนจัดกิจกรรมทางวิชาการ การให้บริการนอกสถานที่
พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดที่ให้บริการนอกสถานที่ที่มีการจัดเคลื่อนที่ร่วม ไปด้วยกับการนิเทศติดตามผลของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จัดเคลื่อนที่ไปตามกลุ่มพื้นที่เป้าหมาย และจัดเคลื่อนที่ไปตาม
กลุ่มโรงเรียนที่ร้องขอ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ เชิญเจ้าหน้าที่ในศูนย์วิชาการจังหวัด
เพื่อปฏิบัติกิจกรรมให้ความรู้ การผลิต การใช้สื่อ อุปกรณ์และเครื่องมือแก่ครู และให้ความรู้แก่

บุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การติดตามผลการให้บริการของศูนย์
 วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ใช้ การสอบถามความคิดเห็นของผู้มาใช้บริการ สัมภาษณ์ผู้มาใช้บริการ
 และสอบถามในที่ประชุม การประชาสัมพันธ์การให้บริการของศูนย์วิชาการจังหวัดแก่ศูนย์วิชาการ
 กลุ่มโรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยวิธีการประชาสัมพันธ์ คือ การจัดทำเอกสารเผยแพร่และ
 แจกข่าวสารในที่ประชุมสำหรับ แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์วิชาการ
 จังหวัด ส่วนใหญ่ไม่มีแผนงาน/โครงการการให้บริการ ส่วนศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีโครงการลักษณะ
 ชื่อของโครงการ ได้แก่ โครงการบริการสื่อสัญจร และโครงการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 สัญจรผลการดำเนินงาน พบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีโครงการดังกล่าว ดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย
 งานประชาสัมพันธ์ของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า ขั้นตอนในการ
 ประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ คือ การประชาสัมพันธ์หลาย ๆ วิธี ซึ่งวิธีการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงาน
 ของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าใช้วิธีการจัดทำเอกสารเผยแพร่และการแจกข่าวสารในที่ประชุม
 ผู้มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ คือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดเรื่องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ แนะนำ
 ศูนย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ เรื่องงานบริการต่าง ๆ ที่ศูนย์วิชาการจังหวัดจัดขึ้น และการเผยแพร่
 ข่าวสารผลงานของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดทุกแห่ง มีแผนงาน/โครงการ
 ลักษณะชื่อของโครงการ ได้แก่ โครงการจัดทำคู่มือสารสนเทศสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชา
 การจังหวัด และโครงการจัดทำจุลสารของศูนย์วิชาการจังหวัด ผลการดำเนินงาน พบว่า ศูนย์
 วิชาการจังหวัดทั้งหมดดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

4. งานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัด

งานวิจัยและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์วิชาการ พบว่า มีการวิจัย
 ค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการ ในเรื่อง การผลิตการบริการและการ
 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยน เผยแพร่สื่อดีเด่นและสื่อใหม่ ๆ
 ส่วนการส่งเสริมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนาส่วนใหญ่ ใช้วิธีการรวบรวมผลงานวิจัย
 จัดเก็บเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ และจัดส่ง เอกสารงานวิจัยให้แก่บุคลากรและ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ การวิจัย และพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัด เพื่อริเริ่มสร้าง

สำรวจค้นหาวิธีการหรือแนวทางใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และเพื่อนำผลการวิจัยอื่นมาทดลองใช้ การนำผลการวิจัยค้นคว้าทดลองมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ นำมาพัฒนาระบบงานให้ทันสมัย และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์วิชาการ พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีแผนงาน/โครงการ สำหรับศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีโครงการดังกล่าว ลักษณะชื่อของโครงการได้แก่ โครงการศูนย์วิชาการโรงเรียนและโครงการศูนย์วิชาการระดับอำเภอ ผลการดำเนินงานพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีโครงการดังกล่าวดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

งานพัฒนาการเรียนการสอน ขั้นตอนในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน คือ ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาการเรียนการสอน ลักษณะแผนงาน/โครงการ ส่วนใหญ่ เป็นการประกวดครูผู้สอนดีเด่นตามกลุ่มประสบการณ์และการนิเทศ ติดตามผลการสอน การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ใช้วิธีการนิเทศติดตามผลและการประชุมอบรม ในด้านการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ มีวิธีการปฏิบัติคือ การให้คำปรึกษาแนะนำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการนิเทศติดตามผล สำหรับการให้ความรู้แก่ครูในการเขียนแผนการสอน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดอบรมการเขียนแผนการสอนให้แก่ครู และการจัดส่งเอกสารให้ความรู้ ส่วนการจัดทำแผนการสอน เพื่อบริการแก่ครูโรงเรียนในสังกัด ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ การจัดทำแผนการสอน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะกำหนดการสอน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนส่วนใหญ่ได้แก่ครูผู้สอนศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และศึกษานิเทศก์จังหวัด ขั้นตอนในการจัดทำแผนการสอน พบว่าใช้ขั้นตอนคือ ศึกษาหลักสูตร กำหนดเนื้อหา กำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน กำหนดเวลาเรียน กำหนดเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอน และกำหนดการวัดผลประเมินผล ส่วนการส่งเสริมสนับสนุน เทคนิคและทักษะ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดประกวดครูผู้สอนดีเด่น ตามกลุ่มประสบการณ์และ การจัดประชุม อบรม/สัมมนา มีรูปแบบการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การนิเทศทางไกล

และการนิเทศโดยตรง โดยการนิเทศในชั้นเรียน การประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบประเมินคุณภาพของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ กลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียน ในด้านการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ พบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ ค้นคว้าวิจัยในเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรและการวิจัยหรือทดลองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ส่วนแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน พบว่ามีโครงการดังกล่าวโดยลักษณะชื่อของโครงการส่วนใหญ่ได้แก่ โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและจัดทำเอกสารเพื่อการประชุมอบรมการพัฒนาการเรียนการสอน 6 กลุ่มประสบการณ์และโครงการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนผลการดำเนินงานพบว่าดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

งานนิเทศติดตามผล การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีรูปแบบการนิเทศติดตามผล โดยตรงและมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอเป็นผู้ประสาน ขั้นตอนการนิเทศติดตามผล คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการวางแผนและกำหนดทางเลือก การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลและรายงานผล วัตถุประสงค์การนิเทศติดตามผลส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศติดตามผลพบว่า ส่วนใหญ่ใช้การสังเกตและแนะนำ การประชุมและการอบรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามผล ได้แก่ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด และศึกษานิเทศก์ฝ่ายบริการทางการศึกษา ส่วนการประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อการนิเทศศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ใช้วิธีการปฏิบัติการนิเทศร่วมกัน และวิธีการกำหนดแนวปฏิบัติและมาตรการในการนิเทศให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอปฏิบัติสำหรับแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดทุกแห่งมีโครงการดังกล่าว โดยลักษณะชื่อของโครงการ ได้แก่ โครงการนิเทศติดตามผลในส่วนของโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และโครงการประกวดกลุ่มโรงเรียนดีเด่น ผลการดำเนินงาน พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดทั้งหมดดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

งานให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา การผลิต การใช้สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์แก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการประชุมปฏิบัติงานและการบริการสื่อให้ ศึกษาด้วยตนเอง การประชุมแนะนำชี้แจง การประชุมสัมมนาและการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ขั้นตอนการวางแผนการให้ความรู้ การพัฒนา การผลิต การใช้สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ ส่วนใหญ่ มีขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการผลิต การใช้สื่อ การเรียนการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายการให้ความรู้และการกำหนดแผนงาน/โครงการการให้ความรู้

งานให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเรียน การสอน พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการผลิตเอกสารและสิ่งพิมพ์หลักสูตรและการสอนให้บริการแก่ บุคลากรการผลิตสื่อต้นแบบและการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน การสนับสนุนวัสดุ เครื่องมือ สื่อทัศนูปกรณ์

ตอนที่ 3 ปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 ปีการศึกษา 2537

1. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานจัดดำเนินการทั่วไป

ปัญหาด้านงานธุรการ พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ขาดระบบในการรับส่งลงทะเบียนการจัดเก็บรักษาหนังสือ ราชการ และเครื่องมืออุปกรณ์การจัดเก็บข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เพียงพอ

ปัญหาด้านงานประสานงาน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดความร่วมมือในการประสานงาน และความล่าช้าในการประสานงาน

ปัญหาด้านงานวางแผน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดการวางแผนงานร่วมกัน และขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผน

ปัญหาด้านงานประสานโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ใช้บริการไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติทำให้การบริการขาดประสิทธิภาพ และขาดการกำหนดแนวทางประสานงาน ร่วมกัน

ปัญหาด้านการประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ การประเมินผลและสรุปรายงานผลไม่ได้จัดทำอย่างต่อเนื่อง

2. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานผลิตของศูนย์วิชาการจังหวัด

ปัญหาด้านการวางแผนการผลิตสื่อการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบได้แก่ คณะทำงานมีงานประจำไม่มีเวลาในการวางแผนการผลิตสื่อการเรียนการสอนร่วมกัน และระยะเวลาในการวางแผนมีอย่างจำกัด

ปัญหาด้านงานจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนต้นแบบ พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือขาดงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และคณะทำงานมีงานประจำมีเวลาในการจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อต้นแบบร่วมกันน้อย ขาดแคลนบุคลากรในการผลิตและพัฒนาสื่อ

ปัญหาด้านงานบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา และปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ขาดงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการบำรุงรักษาและซ่อมแซม เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำรุงรักษา และซ่อมแซมสถานที่คับแคบ ไม่เป็นเอกเทศและไม่เป็นสัดส่วน

3. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานบริการของศูนย์วิชาการจังหวัด

ปัญหาด้านงานจัดเก็บสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ชั้นวาง และตู้เก็บอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ และสถานที่ในการจัดเก็บคับแคบไม่เป็นเอกเทศ

ปัญหาด้านงานห้องสมุดสื่อ พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์จำเป็นในการปฏิบัติงานห้องสมุด สถานที่จัดห้องสมุดสื่อคับแคบ และงบประมาณในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

ปัญหาด้านงานให้บริการของศูนย์วิชาการจังหวัดแก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา และปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ สื่อมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการให้บริการและวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือมีไม่เพียงพอ ขาดการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ ชำรุด การซ่อมแซมทำได้ล่าช้า

ปัญหาด้านงานประชาสัมพันธ์แนะนำศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง และขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์

4. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานพัฒนาของศูนย์วิชาการจังหวัด

ปัญหาด้านการวิจัยและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์วิชาการ พบว่ามีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัยค้นคว้า ทดลอง คณะทำงานมีภารกิจอื่นต้องทำมาก และขาดแหล่งค้นคว้าเพื่อการวิจัยพัฒนา

ปัญหาด้านการพัฒนาการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ครูไม่วางแผนการสอนไม่จัดทำแผนการสอนมีภารกิจมาก งบประมาณไม่เพียงพอและขาดการนิเทศติดตามผล

ปัญหาด้านงานนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ขาดความต่อเนื่องในการนิเทศและการนิเทศไม่ทั่วถึง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปฏิทินการนิเทศ และจำนวนผู้นิเทศมีไม่เพียงพอ

ปัญหาด้านงานให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา การผลิต การใช้สื่อ เครื่องมืออุปกรณ์แก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ

ปัญหาด้านงานให้ความร่วมมือ และสนับสนุน การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบได้แก่ ไลต์ทัศนูปกรณ์ ที่มีบางอย่างไม่สะดวกในการขนย้ายหรือให้บริการ และบุคลากรศูนย์วิชาการมีจำกัด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะขอนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจและที่เป็นประโยชน์ซึ่งควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. งานจัดดำเนินการทั่วไป

1.1 งานประสานงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ใช้การติดต่ออย่างไม่เป็นพิธีการ โดยมีการจัดทำแผนผังหรือโครงสร้างงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัด และในส่วนที่ประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนพบว่า ใช้การติดต่ออย่างเป็นทางการโดยใช้นั่งสือราชการ และชี้แจงในที่ประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการประสานงานมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในองค์การ เป็นความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติ จัดระเบียบงานให้เรียบร้อย และสอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมบูรณ์และสำเร็จตามเป้าหมายในเวลาที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นการดำเนินงานโดยองค์คณะบุคคล เป็นแหล่งรวมทรัพยากรในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย จึงต้องอาศัยการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ แต่จากผลการวิจัย การประสานงานภายในศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นแบบไม่เป็นพิธีการ และการประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นแบบพิธีการ ซึ่งแต่ละส่วนใช้การประสานงานเพียงแบบเดียว ผู้วิจัย เห็นว่าการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ควรจะได้ปฏิบัติทั้ง 2 แบบ กล่าวคือ การประสานงานแบบพิธีรีตอง (Formal Type) หรือแบบพิธีการที่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปทำเป็นหนังสือ คำสั่งขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการ และการประสานงานแบบไม่มีพิธีรีตองหรือแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Type) โดยใช้ความสัมพันธ์ สอดคล้องกันเป็นส่วนตัว พบปะกันอยู่เสมอ (หลุย จำปาเทศ, ม.ป.ป.) ซึ่ง สอดคล้องกับ วิจิตร อวระกุล(2526) ที่กล่าวว่าในการประสานงานนั้นบางครั้งต้องใช้ทั้งวิธีที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จะได้ผลสูงกว่าการใช้วิธีการเดียว ทั้งนี้เนื่องจากสภาพและสิ่งแวดล้อมขององค์การ หน่วยงาน แตกต่างกัน ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งในการประสานงาน

สำหรับปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดความร่วมมือและความล่าช้าในการประสานงาน ในประเด็นปัญหานี้ ผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่าคุณภาพที่ทำหน้าที่ประสานงานและคณะทำงานศูนย์วิชาการ

จังหวัด ต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ กล่าวคือ ผู้ทำหน้าที่ประสานงานภายในองค์กรนั้น ต้องเป็นผู้รู้จักสร้างความเข้าใจอันดีกับกลุ่มบุคคล หลีกเลียงการนิทาว่าร้าย เมื่อทำผิดพลาดไม่ควรปิดความผิดนั้นให้คนอื่น รู้จักสรรเสริญคนอื่นเมื่อคนอื่นทำดีและยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าบุคคลผู้ทำหน้าที่ประสานงานและคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมาก ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน ประสิทธิภาพการทำงานเหลื่อมล้ำกัน ผู้ปฏิบัติที่มองเห็นแต่ความสำคัญของหน่วยงานของตนเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ระบบการติดต่อสื่อสารไม่ดี เกิดติดขัด ชัดข้อง ทำให้การทำความเข้าใจกันไม่ได้ ผู้ปฏิบัติขาดการบำรุงขวัญกำลังใจและเกิดความวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ (วิจิตร อวระกุล, 2526) ย่อมก่อให้เกิดปัญหา การขาดความร่วมมือในการประสานงานขึ้นได้

ส่วนปัญหาความล่าช้าในการประสานงาน ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเกิดจากระบบราชการ และการใช้หนังสือราชการประสานงานค่อนข้างล่าช้าเพราะต้องทำตามระเบียบตามขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการศึกษาครั้งที่ 7 (คพศ.7) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ปช) ที่พบว่า การติดต่อประสานงานศูนย์วิชาการจังหวัดที่ใช้หนังสือราชการเป็นไปด้วยความล่าช้า และสืบเนื่องจากโครงสร้างของศูนย์วิชาการจังหวัดไม่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดบทบาทและหน้าที่ระหว่างศูนย์วิชาการจังหวัดกับหน่วยศึกษานิเทศก์ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนกับกลุ่มโรงเรียน ทำให้มีปัญหาต่อการประสานงานด้วย ศูนย์วิชาการจังหวัดจึงควรได้คำนึงถึงในสิ่งเหล่านี้ ควรให้ผู้รับผิดชอบในศูนย์วิชาการ ทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ระหว่างศูนย์วิชาการจังหวัดกับหน่วยศึกษานิเทศก์ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนกับโรงเรียนให้ชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ปช) ปัญหาการประสานงานดังกล่าว จึงจะลดน้อยลงไปได้

1.2 งานวางแผนของศูนย์วิชาการจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนเป็นไปตามขั้นตอน คือ การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดแผนงาน/โครงการ และการกำหนดแนวทางการกำกับดูแล ผู้รับผิดชอบการวางแผนส่วนใหญ่ คือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและเลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัด จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ขั้นตอนการวางแผนของศูนย์วิชาการจังหวัด มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหลักการของกระบวนการวางแผน ซึ่งนักวิชาการการวางแผนได้กล่าวไว้ คือ

อุทัย บุญประเสริฐ (2532) แบ่งขั้นตอนของระบบการวางแผนออกเป็น การเตรียมการสำหรับการวางแผน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาการวางแผนหรือการจัดทำแผนงานเพื่อเริ่มงาน ซึ่งได้แก่ การกำหนดแผนงานและโครงการ การจัดทำแผนเพื่อปฏิบัติการ และการบริหารแผนงาน/โครงการ ซึ่งเป็นการติดตามควบคุม กำกับ และประเมินผลเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติไปสู่จุดหมายวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ อย่างไรก็ตามแม้การปฏิบัติงานวางแผน ได้ดำเนินการไปตามขั้นตอนก็ตาม แต่จากผลการวิจัย ก็ยังพบว่าการประเมินผลและรายงานผลยังไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าศูนย์วิชาการจังหวัดควรให้ความสำคัญ กับขั้นตอนการวางแผนในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุม กำกับ และประเมินผล จึงจะทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อุทัย บุญประเสริฐ(2532) ที่ว่าการวางแผนติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมิน (Monitoring /Control and Evaluation Planning) นั้น จุดอ่อนที่สำคัญมากในระบบการบริหารงาน โดยเฉพาะที่เห็นชัดมากที่สุดเหมือนจะเป็นส่วนราชการ คือ มีหน่วยงานรองรับ มีแผนปฏิบัติการแน่นอน มีเงินงบประมาณสนับสนุน ผู้บริหารระดับต่าง ๆ มักจะปล่อยให้ผู้ปฏิบัติ จัดทำดำเนินการไปได้เลย มักจะขาดแผนงานในการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม กำกับ และประเมินผลที่แน่นอน

ผู้วิจัยยังเห็นว่าการที่ศูนย์วิชาการจังหวัด มีผู้รับผิดชอบในการวางแผน ซึ่งได้แก่ คณะทำงานและเลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัดนั้น เพราะแสดงให้เห็นว่า คณะผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้วางแผน ไม่ให้สิทธิขาดกับบุคคลใดกับบุคคลหนึ่ง ในการวางแผน จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531ก) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด และเลขานุการศูนย์วิชาการจังหวัด ที่ต้องจัดเตรียมข้อมูล เพื่อเสนอและวางแผนพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและยังสอดคล้องกับ สมพงษ์ เกษมสิน(2523) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่ทำให้การวางแผน ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจาก แผนงานมักจะทำตามความประสงค์ของผู้มีอำนาจในองค์การ โดยขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างจริงจังจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามแผน แต่จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการวางแผน คือ ขาดการวางแผนงานร่วมกันและขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผน การที่ศูนย์วิชาการ

จังหวัดเกิดปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเกิดจากคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมาก โครงสร้างของศูนย์วิชาการจังหวัดยังไม่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดบทบาท และหน้าที่ระหว่างศูนย์วิชาการจังหวัดกับหน่วยงานในเทศก์ ขาดการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เทพา สำเริง (2532) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ บุคลากรศูนย์วิชาการและบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการในโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการวางแผนขาดการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.ช.) ได้รายงานสรุปการศึกษาสภาพปัญหา ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานศูนย์วิชาการ พบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการจังหวัด ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญศูนย์วิชาการจังหวัด ไม่เข้าใจภารกิจการดำเนินงาน จึงมีผลให้บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

2. งานผลิต

2.1 งานจัดหาผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนต้นแบบ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่เพิ่มปริมาณของสื่อการสอน โดยขอรับบริจาคจากหน่วยงาน สถาบัน หรือแหล่งบริการสื่อการเรียนการสอน และการจัดซื้อด้วยเงินงบประมาณ ซึ่งหน่วยงาน สถาบัน หรือแหล่งบริการสื่อที่ได้ในการจัดหา เพื่อเพิ่มปริมาณสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้จากหน่วยงานราชการในจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน และโรงพยาบาล ส่วนการจัดหาจากแหล่งบริการอื่น ๆ เช่น มูลนิธิ สมาคม มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู หน่วยงานเอกชน วัด และผู้มีจิตศรัทธา ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ไม่ได้รับบริการ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ศูนย์วิชาการจังหวัด ควรจะมีการประสานงานกับหน่วยงานเอกชนหรือสถาบันการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เช่น วิทยาลัยครู ซึ่งเป็นแหล่งบริการในท้องถิ่นที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและอุปกรณ์ สื่อต้นแบบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อขอความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ และเต็มรูปแบบต่อไป นอกจากนี้ ผลการวิจัย ยังพบว่าการผลิตสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิต กล่าวคือการสำรวจความต้องการการใช้สื่อของ โรงเรียนใน

สังกัด การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายในการผลิต การวางแผนการผลิต การผลิตสื่อต้นแบบ และการทดลองใช้ แต่ขาดขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ การประเมินคุณภาพสื่อต้นแบบ การปรับปรุงแก้ไข และการผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้จริง เพราะเมื่อผลิตสื่อต้นแบบแล้วก็จบขั้นตอน ตรงการทดลองใช้ ศูนย์วิชาการจังหวัดควรจะได้มีการปฏิบัติงานผลิตสื่อการเรียนการสอนตามกระบวนการและมีการวางแผน ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์(2523) ได้เสนอระบบของการผลิตสื่อการสอนไว้ คือ ขั้นใส่ข้อมูล ขั้นนี้ผู้ผลิตต้องสำรวจปัญหา ความต้องการ ทรัพยากร และวัตถุประสงค์ ขั้นดำเนินการ มีการวางแผนและผลิตสื่อ ขั้นผลลัพธ์ ผู้ผลิตต้องนำไปทดสอบประสิทธิภาพให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำสื่อไปใช้ และประเมินผลการสอน เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนการสอน ที่ผลิตและพัฒนาขึ้น พบว่า วิธีหนึ่งที่ศูนย์วิชาการจังหวัด ใช้คือประเมินโดยคณะทำงาน การผลิตสื่อการเรียนการสอน มีบางศูนย์ประเมิน โดยครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งการใช้วิธีการดังกล่าว อาจเนื่องมาจากปัญหาขาดผู้เชี่ยวชาญในการประเมินสื่อ เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ไม่มีศูนย์วิชาการจังหวัดใดเลยที่ประเมินคุณภาพสื่อโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรจิตร มังคละแสน(2532) ซึ่งพบว่า ศูนย์วิชาการส่วนใหญ่พบปัญหาข้อจำกัดเรื่องผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบสื่อต้นแบบ ดังนั้นจึงเลือกใช้วิธีการที่สามารถปฏิบัติได้

ปัญหาการปฏิบัติงาน การจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าขาดงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน คณะทำงานมีงานประจำ เวลาในการจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อต้นแบบร่วมกันน้อย ขาดแคลนบุคลากรในการผลิตและพัฒนาสื่อ ผู้วิจัยเห็นว่าศูนย์วิชาการจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณจากต้นสังกัดค่อนข้างจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของเทพา สำเริง(2531) ปรีชาพล เจริญสุข (2531) และสุวิทย์ มูลคำ (2528) ที่พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณจากต้นสังกัดน้อย ส่วนปัญหาคณะทำงานมีงานประจำ มีเวลาในการจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อต้นแบบร่วมกันน้อย ผู้วิจัย มีความเห็นว่า คณะทำงานการผลิตสื่อการ

เรียนการสอน ภายในศูนย์วิชาการจังหวัด มีภารกิจในงานประจำมากอยู่แล้ว ต้องพยายามทำหน้าทีในภารกิจหลักที่ต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก ประกอบกับศูนย์วิชาการจังหวัดมีกำลังคนไม่มากนัก ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์คณะทำงานคนหนึ่ง ๆ จะต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2523) ชี้ให้เห็นว่า ถ้าองค์การใดมีกำลังคนไม่พอกับงาน คนหนึ่ง ๆ ต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ประสิทธิภาพของงานจะอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้มีขวัญและกำลังใจต่ำ ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จก็อยู่ในระดับต่ำด้วย ศูนย์วิชาการจังหวัด ควรได้แก้ไขปัญหานี้โดยการให้มีผู้ประสานงานลดงานที่ซ้ำซ้อน วางแผนในการปฏิบัติงานให้เป็นระบบ และเน้นย้ำให้คณะทำงานได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ชัดเจน จะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงไป เกิดความร่วมมือร่วมใจในการจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อต้นแบบร่วมกันได้

3. งานบริการ

3.1 งานการให้บริการแก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการของศูนย์วิชาการจังหวัด มีรูปแบบการให้บริการได้แก่ การให้บริการประจำที่และการให้บริการนอกสถานที่ กิจกรรมที่ให้บริการประจำที่ ได้แก่ การบริการให้ยืมสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ การให้คำปรึกษางานด้านศูนย์วิชาการแก่กลุ่มโรงเรียน การส่งเสริมและสนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม การผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตและพัฒนาสื่อต้นแบบ ปัญหาการให้บริการ พบว่า สื่อมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการให้บริการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือมีไม่เพียงพอ และเครื่องมือ อุปกรณ์ชำรุด การซ่อมแซม ทำได้ล่าช้า จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการจังหวัด ได้ปฏิบัติงานบริการเป็นภารกิจหนึ่งของศูนย์วิชาการที่สำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภารกิจอื่น ๆ เพราะเป็นภารกิจที่จะนำผลผลิตหรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่าง ๆ ตั้งแต่ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิเทศ และโดยเฉพาะฝ่ายผู้สอน เพื่อให้เกิดการจัดกระทำที่จะนำซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัด ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531ก) กำหนดว่าหลักการของศูนย์วิชาการ ได้แก่ สนับสนุนการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนกระบวนการบริหาร และสนับสนุนกระบวนการนิเทศ และ ยังได้กล่าวว่า งานบริการเป็นหัวใจสำคัญของศูนย์วิชาการ แต่จากผลการวิจัย ปัญหาการให้บริการที่พบว่า สื่อมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการให้บริการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือมีไม่เพียงพอ และ เครื่องมือ อุปกรณ์ชำรุด การซ่อมแซมทำได้ล่าช้า สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ เทพา สำเร็จ (2532) ที่พบว่า การให้บริการสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชาการยังมีไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็น ว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดควรได้แก้ไขในปัญหาเหล่านี้ เพราะถ้าหากผู้รับบริการมาใช้บริการที่ศูนย์ วิชาการจังหวัดแต่ศูนย์วิชาการจังหวัดไม่มีความพร้อม กล่าวคือ ขาดแคลนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ และ เครื่องมือในการให้บริการ นั่นคือศูนย์วิชาการเองก็ต้องพิจารณาเงื่อนไขหรือปัญหาภายในของ ศูนย์เองด้วย เพื่อที่จะขจัดปัญหาภายในให้หมดสิ้นไปหรือควบคุมให้อยู่ในระดับที่จะสามารถกำหนด รูปแบบและวิธีการให้บริการ จัดหาสื่อ เครื่องมืออุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการให้บริการ ซ่อมแซมสื่อ ที่ชำรุดให้สามารถใช้งานได้ ตลอดจนการดำเนินการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผล เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531ค) ที่กล่าวว่า การบริการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงนั้น จะสามารถสร้างสัมพันธ ์อันยาวนาน ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการเนื่องจากผู้รับบริการได้รับประโยชน์ตามความ ต้องการของตนเป็นที่ประทับใจ ซึ่งในส่วนของศูนย์วิชาการนั้นคง ได้แก่ มีข้อมูลความต้องการของ ผู้รับบริการที่เป็นปัจจุบันอยู่ในเมื่อตลอดเวลา มีการปฏิบัติที่เป็นการสร้างผลผลิตหรือกำหนดกิจกรรม ที่สนองความต้องการที่ถูกต้องเหมาะสมของผู้รับบริการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสาร ความรู้แก่ โรงเรียนต่าง ๆ และครูผู้สอน มีแนวปฏิบัติหรือรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสม มีระเบียบการ ให้บริการที่เอื้อต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึง และมีการติดตามประเมินผลการ ให้บริการเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการที่มีความเหมาะสมมากขึ้นและมี ประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.2 งานประชาสัมพันธ์ แนะนำศูนย์วิชาการจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า

ศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่มีขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ คือ การใช้วิธีการประชาสัมพันธ์หลาย ๆ วิธี ซึ่งใช้วิธีการจัดทำเอกสารเผยแพร่และการแจ้งข่าวสารผลงานของศูนย์วิชาการจังหวัด จาก ผลการวิจัยที่พบว่า การประชาสัมพันธ์ ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี ผู้วิจัย เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อค้นพบ

ดังกล่าวที่ศูนย์วิชาการใช้วิธีการประชาสัมพันธ์หลาย ๆ วิธี ทั้งนี้จะทำให้กลุ่มเป้าหมายที่มาใช้บริการนั้นได้ทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ และสิ่งที่ศูนย์วิชาการจังหวัด ได้กระทำลงไป มีความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นการจูงใจผู้ใช้บริการ ให้ความร่วมมือสนับสนุนมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530ก) ซึ่งกล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ อาจใช้หลายวิธี ซึ่งได้แก่ การเผยแพร่หรือแจ้งความ ซึ่งสามารถทำได้โดย การปิดป้ายประกาศ ใช้วิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เสียงตามสาย หรือหอกระจายข่าวในชุมชน การโฆษณา เป็นการเชิญชวนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาใช้บริการ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอน โดยโฆษณาให้ทราบว่า ขณะนี้อยู่ที่ไหน จำนวนเท่าไร อะไรบ้าง จะขอใช้บริการอย่างไร การให้การศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสอดแทรกในการประชาสัมพันธ์ระหว่างให้การฝึกอบรม ฝึกงาน จัดนิทรรศการ การบริการข่าวสาร โดยจัดทำเป็นเอกสาร การส่งเสริมการผลิต ทำได้โดยการจัดประกวดสื่อการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า ในการเลือกรูปแบบการประชาสัมพันธ์ซึ่งมีหลายรูปแบบนั้น ควรเลือกให้เหมาะสมกับโอกาส เวลา สถานที่ และวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ ดังที่ อภิพรศรี ปลอดเปลี่ยว (2530) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ในองค์การ ใช้การติดต่อด้วยวาจาหรือใช้สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเวียน จดหมายข่าว ภายใน วารสารภายใน ส่วนการประชาสัมพันธ์นอกองค์การ อาจใช้หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

สำหรับผลการวิจัย ที่พบว่าปัญหาการประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึงนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ในศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการจังหวัด คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด ควรให้ความสนใจร่วมมือร่วมใจกันในการสนับสนุนการดำเนินงาน ศูนย์วิชาการจังหวัด ประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ ให้เข้าใจนโยบาย วัตถุประสงค์ รู้จักใช้สื่อ วิธีการที่เหมาะสม และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ เทพา สำเรียง (2532) ที่กล่าวว่า ปัญหาหนึ่งที่พบ คือศูนย์วิชาการจังหวัด ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี จึงทำให้ครูผู้สอน ผู้บริหารไม่เข้าใจบทบาทของศูนย์วิชาการ ทำให้มาใช้บริการน้อย และไม่ให้ความร่วมมือในบางเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการให้บริการของศูนย์วิชาการจังหวัด แก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน คือ ขาดการ

ประชาสัมพันธ์ ดังนั้น ศูนย์วิชาการจังหวัด ควรหาเทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้บริการให้มากที่สุด การที่ศูนย์วิชาการจังหวัด ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในการประชาสัมพันธ์ เพราะขาดความต่อเนื่อง ในการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเกิดจากศูนย์วิชาการจังหวัด มักจะไม่คำนึงถึง หลักการประชาสัมพันธ์ที่ดี คือ ความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ และการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง อาจเป็นเพราะว่า คณะทำงานมีภาระกิจมาก บางครั้งอาจจะเลยหรือนึกไม่ถึง ในส่วนนี้ และการกำหนดหน้าที่การประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ คือ คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด ไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ว่าเป็นใครดังนั้น ถ้ากำหนดบทบาทหน้าที่ เช่น ให้ฝ่ายบริการทางการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการอย่างชัดเจน การประชาสัมพันธ์จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530ก) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการประชาสัมพันธ์ ดังนี้ มีวัตถุประสงค์และการวางแผนการดำเนินงานอย่างมีระบบ มีการสื่อสารทางเอกสาร เมื่อให้การประชาสัมพันธ์แล้วควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน มีแรงจูงใจใฝ่แน่ว เพื่อให้เกิดความร่วมมือสนับสนุนและใช้บริการ มีการสื่อสารเป็นรายกลุ่มมากกว่ารายบุคคล และมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สนใจหรือผู้เกี่ยวข้องทราบความเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ

4. งานพัฒนา

4.1 งานวิจัยและพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่ไม่มีแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา และมีปัญหา ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัยค้นคว้าทดลอง คณะทำงานมีภาระกิจอื่นมากและจากแหล่งค้นคว้า เพื่อการวิจัยและพัฒนา ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า งานพัฒนาเป็นงานที่มีความสำคัญ ควรได้มีการปฏิบัติมากกว่างานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ งานด้านอื่นเป็นงานที่ปฏิบัติตามภารกิจที่กำหนด แต่สำหรับงานพัฒนาเป็นงานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถจะให้แนวทางใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ สำหรับศูนย์วิชาการจังหวัด โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนา ซึ่งควรได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ดดยเฉพาะในช่วงทศวรรษนี้ ที่ศูนย์วิชาการจังหวัด ได้ดำเนินการมา

ประมาณเกือบ 10 ปีแล้ว เมื่อพิจารณาสารสนเทศจากผลการวิจัยดังกล่าว ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่ไม่มีผลงานการวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวคือ การส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนานั้น ใช้วิธีการรวบรวมผลงานวิจัย จัดเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศแล้วเผยแพร่ และการให้ศึกษาเอกสาร ซึ่งคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีภารกิจในการปฏิบัติงานมาก ย่อมไม่มีเวลาจะศึกษาเอกสารงานวิจัยหรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย ประกอบกับจากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าบุคลากรดังกล่าว ซึ่งทำหน้าที่วิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะหัวหน้างานพัฒนา ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งเพียง 3 - 5 ปี ดังนั้นประสบการณ์ในการทำงานในการวิจัยย่อมมีน้อย ฉะนั้น จึงทำให้ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีการค้นคว้าวิจัยน้อยมาก ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะศูนย์วิชาการจังหวัดต่าง ๆ ควรได้มีการพัฒนาบุคลากรในศูนย์วิชาการจังหวัด โดยการกำหนดโครงการอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัยแก่บุคลากรในศูนย์วิชาการจังหวัด การกำหนดให้มีการวิจัยและพัฒนา โดยการลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์วิชาการ 1 เรื่องในรอบปี ซึ่งจะทำให้ศูนย์วิชาการจังหวัดมีผลงานวิจัยในที่สุด

4.2 งานพัฒนาการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการนิเทศติดตามผลจากการศึกษาแผนงาน/โครงการ พบว่าศูนย์วิชาการจังหวัดทุกแห่งมีโครงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ได้แก่ โครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจากผลการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นหน่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนการสอนให้สูงขึ้นได้ ทั้งยังมีส่วนในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ปท) ที่กล่าวว่า ศูนย์วิชาการเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศูนย์วิชาการจะจัดดำเนินการให้ทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าว เข้าไปมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

สามารถจัดทำโครงการและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาชาวบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าศูนย์วิชาการจังหวัด ควรได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพราะกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ จะให้ทั้งความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการประชุมอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการที่นิยมทั่วไป เหมาะสมกับการพัฒนาในเรื่องการให้ความรู้ทักษะปฏิบัติ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนการสอนเพื่อบริการแก่ครู โดยลักษณะของแผนการสอน เป็นลักษณะกำหนดการสอน ซึ่งกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ๆ ไว้ เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้เป็นแนว สามารถเขียนแผนการสอนรายวันได้ ผู้วิจัย เห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการดังกล่าว เพราะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอน ทั้งนี้ เนื่องจากกำหนดการสอนสามารถเป็นแนวทางให้ครูเขียนแผนการสอนรายวันได้ ดีกว่าให้ครูผู้สอนศึกษาจากเอกสารหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะไม่ค่อยคำนึงถึงในทางปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัย ยังไม่เห็นด้วยกับผลการวิจัยที่พบว่าศูนย์วิชาการบางแห่งที่ดำเนินการจัดทำแผนการสอน ในลักษณะแผนการสอนรายวันให้กับครูผู้สอน ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ให้โอกาสท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น โดยท้องถิ่นสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเนื้อหา รายละเอียดกระบวนการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ และสื่อการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป) ดังนั้น ผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้หลักสูตรเป็นไปดังเจตนารมณ์ดังกล่าว คือครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจึงต้องทำหน้าที่โดยตรง การเขียนแผนการสอน หรือ บันทึกการสอน ครูควรเป็นผู้จัดทำดำเนินการเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตร ไชยศิลป์ (2537) ซึ่งศึกษาการสำรวจการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดน่าน ที่พบว่า การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการสอน โดยให้มีกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งรายละเอียดการปรับกิจกรรมจะปรากฏอยู่ใน แผนการสอน

4.3 งานนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดส่วนใหญ่มีรูปแบบการนิเทศติดตามผลโดยตรง และมีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้ประสาน ขั้นตอนการนิเทศติดตามผล มีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การปฏิบัติการนิเทศและการประเมินผล รายงานผล ซึ่งจากผลการวิจัย พิจารณาได้ว่า เป็นไปตามรูปแบบและขั้นตอนที่สำคัญงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531ง) กำหนด ซึ่งการนิเทศติดตามผล โดยการประสานงานร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ นั้น เป็นการแก้ปัญหา ที่ศูนย์วิชาการจังหวัดขนาดใหญ่ ที่มีกลุ่มโรงเรียนจำนวนมาก ไม่สามารถดำเนินการนิเทศติดตามผลโดยตรงได้อย่างทั่วถึง โดยทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จะนิเทศและติดตามผลให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ดำเนินการนิเทศติดตามผลศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

แต่จากผลการวิจัย ปัญหาการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า การนิเทศขาดความต่อเนื่องและการนิเทศไม่ทั่วถึง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจเกิดจากงบประมาณไม่เพียงพอ ภารกิจอื่นมีมาก บุคลากรมีจำกัด โดยเฉพาะปัญหาบุคลากรมีจำกัด ซึ่งจากผลการวิจัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามผลศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ฝ่ายบริการทางการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์และครูช่วยราชการ ที่มาจากโรงเรียน ในสังกัดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ โดยปกติมีภารกิจมากอยู่แล้ว เมื่อมีการจัดตั้งองค์กรศูนย์วิชาการจังหวัดขึ้นมาอีก จึงมีภารกิจเพิ่มขึ้น บุคลากรจึงไม่พอกับงาน การสรรหาครูช่วยราชการนั้นส่วนใหญ่ครูไม่ต้องการมาช่วยราชการ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานไม่ตรงสายงาน และครูมองไม่เห็นความก้าวหน้า เพราะไม่มีชั่วโมงสอนในโรงเรียน จึงไม่สามารถจัดทำผลงานชอที่กำหนดตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอ นั้น สอดคล้องกับรายงานผลการประเมิน โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ปท) ที่พบว่าปัญหาทางงบประมาณของการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัด คืองบประมาณได้รับการอนุมัติล่าช้า ทั้งนี้ อาจเป็นผลต่อเนื่องจากการที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการประสานงาน โครงการที่จะนำงบประมาณใช้ร่วมกัน เพราะ

งบประมาณศูนย์วิชาการจังหวัด นอกจากจะได้รับจากโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาโดยตรงแล้ว ยังต้องอาศัยจากโครงการต่าง ๆ อีกด้วย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรให้ความสำคัญในสิ่งเหล่านี้ จะทำให้การดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางแก่หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับนโยบาย ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรมีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ควรมีการกำหนดตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เพิ่มเติม โดยการกำหนดกรอบงานรองรับ ตำแหน่งหน้าที่เพิ่มขึ้นในขอบข่ายงานของศูนย์วิชาการจังหวัด

1.2 ควรกำหนดงบประมาณหรือจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดให้เพียงพอ และเป็นไปอย่างรวดเร็ว

1.3 ควรจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัดอย่างใกล้ชิด และอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาในการปฏิบัติงานและหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน

1.4 ควรได้กำชับ ประชุมชี้แจง ให้ผู้บริหารระดับจังหวัด ให้ใช้ศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการ มีหน้าที่จัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพระดับประถมศึกษา ควรมีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ควรกำหนดนโยบายและจัดระบบ การจัดการในการใช้ศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักการในการจัดตั้งศูนย์วิชาการ

2.2 ควรจัดให้มีสวัสดิการที่ดี ส่งเสริมขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติงานของคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด โดยเฉพาะข้าราชการครูที่มาช่วยราชการ และควรมีการสรรหาบุคลากรปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัด จากผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงและมีจำนวนเพียงพอ

2.3 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการจังหวัด ควรให้ความสำคัญ และเข้าใจบทบาทหน้าที่ตามภารกิจที่กำหนดของศูนย์วิชาการจังหวัด ส่งเสริมสนับสนุนให้ความร่วมมือการปฏิบัติงานของคณะทำงาน ตลอดจนติดตาม กำกับ ดูแลและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.4 ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการประสานงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการจังหวัดให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการพัฒนา งาน การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริการวิชาการ ของศูนย์วิชาการจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบและนำไปปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัดให้ดียิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้เป็นรูปแบบในการดำเนินงานศูนย์วิชาการจังหวัด
3. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ในศูนย์วิชาการจังหวัด เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยเฉพาะเพื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป